

Udfordringer for kvinder i et flerkulturelt Europa

*EVAs ARK, Interkulturelt KvindeForum, støtter og styrker kvinder udefra
og danske kvinder i deres ageren i samfundet*

Af Vera Eckhardt

EVAs ARK er et interkulturelt projekt eller måske rettere et internationalt projekt.

Foreningens formål er:

- at støtte og styrke kvinders liv og samfundsdeltagelse
- at følge og fremme ligeværdige vilkår for nydanske kvinder
- at arrangere aktiviteter, møder, debatter og seminarer om interkulturelle og internationale emner
- at være med til at bygge broer for nydanske/tilflyttede kvinders liv i Danmark
- at skabe gode vækstbetingelser for kompetence og ressourceopbygning
- at medvirke til netværksdannelse

Foreningen blev stiftet i 2000 og har haft lokaler i det indre København siden december 2000.

Baggrund: Ligestilling mellem kvinder og mænd

Mange mener, at vi i Danmark har et ligestillet samfund, som bl.a. betyder, at tiltag, der tages, institutioner, der opbygges, og rettigheder, pligter, muligheder og tilbud altovervejende sker i et rum, der forstås som ligestillet, men at kønsblindhed ikke ser, opfanger, opfatter og agerer på kvinders og mænds forskellige liv og vilkår.

Der er stadig i det danske samfund megen modstand mod at inddrage kvinder og kvinders livsvilkår, erfaringer, ønsker og drømme i samfundet - som en helt selvfølgelig og integreret del.

Demokratisk oplyste samfund

I demokratiske og ligestillede samfund som det danske og andre europæiske lande er det borgerens eget ansvar at have kendskab til information, rettigheder og pligter.

Der er masser af informationsmateriale, udgivet af såvel offentlige myndigheder som andre. De formidles som information, som man kan søge, f.eks. på biblioteker, aftenskoler, folkeoplysning og højskoler. Men

er det formidlingsformer og indhold, der også indfanger nye kvindelige borgere?

For de fleste af vore nye borgere er informationsvejene og oplysningstraditionen ukendte. For mange er foreningsliv, medindflydelse, at gøre sig gældende i almene, mellem menneskelige "politiske" fora i bedste fald ikke kendt, for andre direkte truende og for mange derfor ikke umiddelbart ønskværdigt.

I mange lande er kvinder i endnu mindre grad, end vi kender det fra Danmark, "med på banen". Dertil kommer så, at det offentlige rum ikke er kvindevenligt og kan være direkte kvindefjendsk: Pornificeringen i det offentlige rum, by- og natteliv, hvor kvinder ofte føler sig udsatte, ja, mange mener, at kvinder må blive hjemme efter mørkets frembrud for ikke at blive udsat for overgreb.

Der er en risiko for, at den danske model med medborgerskab - deltagelse ikke når kvinderne, og at deres stemmer derfor ikke høres.

Kvindefrigørelse

Kvinder, der kommer hertil i disse år - og/eller har en anden kulturel baggrund, skal nødt om 20 år være der, hvor vi danske kvinder med hensyn til rettigheder, samfundsdeltagelse og positioner var for 25 år siden, og have de samme kampe som feminister - kvindesagskvinder - rødstrømper havde dengang. Kampe for at tage ordet, blive hørt, få uddannelse og erhvervsarbejde på lige fod med mænd, være økonomisk og socialt uafhængige. Være aktive deltagere i samfundsudviklingen. Det kræver, at mange er med til at skubbe i den rigtige retning og bakker op om (også nydanske) kvinders rettigheder og ikke mindst muligheder.

At kunne finde rundt, orientere sig, tage retning og udstikke mål kræver, at kvinden kender det landskab, hun skal agere i. For nogle handler det måske i første omgang om at finde "rum", finde mennesker, der kan støtte og informere - nogen at have meningsfuld dialog med.

Her er det igen kvindebevægelsens dage, der kommer på nethinden. Mange kvindefrigørende projekter, uddannelse for piger og kvinder, kvinders krop, sundhed, kvinders medborgerskab, ja, kvindeliv og mange fremskridt for kvinder i samfundet var aldrig sket, hvis ikke i ældre tider kvinder som Mathilde Fibiger, Nathalie Zahle, Hulda Pedersen og Mathilde Bajer og mange andre kvinder (og mænd) var gået foran.

Det samme gælder den nyere tids kvindebevægelse med grupper og fraktioner af kvinder, der i

kvindeorganisationer, i basisgrupper, selvhjælpsgrupper, aktionsgrupper og andre steder, hvor kvinder støttede hinanden, også skubbede hinanden videre og frem.

Rum for kvinder og kvindesamvær.

Hvor går kvinder hen før de går ud? Ser man på de offentlige rum, er der ikke mange steder, der er kvindevenlige. Jeg har set mange bibliotekers læsesale, her er meget få kvinder, men mange mænd af forskellig observans. I beboerhuse og folkesamlinger, som kan bruges frit, er det heller ikke kvinder, der mødes, hverken sammen med andre kvinder eller med mænd.

Som i mange andre sammenhænge, når vi taler om kvinder og mænd, er der ikke eksplicitte regler eller forhold, der åbenlyst tilsigter at udelukke kvinder. Men meget baseres på, hvad der tiltrækker mænd, og mænd er ofte hurtige til at overtage og befolke "rummene", og lugten i bageriet kan i mange tilfælde få kvinder til at blive væk.

Dertil kommer, at mange indvandrertehuse, små klubber her og der, er for mænd. At etniske foreninger, hvis de eksisterer, i endnu højere grad end danske er befolket og ikke mindst styret af mænd. Der kan være kvindegrupper, som så i mange tilfælde vil koncentrere sig om kvindelige sysler og om forhold for lige netop denne etniske gruppe. Det er for mig at se en af de store udfordringer i samfundet.

Dertil skal lægges, at kvinderne i høj grad står for omsorg, både for børn og i disse og kommende år også omsorg for de ældre. Ikke sjældent er udenlandske/indvandrerkvinder gift med mænd, der er en del ældre end dem selv, så der kan også komme specielle hensyn og forpligtelser.

For de kvinder, der har mænd med særlige krigstraumer, er der ekstra omsorgsarbejde.

Rigtig mange indvandrerkvinder er enlige, fraskilte, enker etc. Disse tal bliver nok ikke mindre.

Om der er tale om kvindeundertrykkelse, forbud eller modstand mod, at kvinderne kommer mere ud i samfundet, er ikke altid klart og ikke så vigtigt for os i EVAs ARK i dagligdagen. Faktum er, at kvinderne har en anden plads i det offentlige rum og oftest også mindre lejlighed til at udforske og finde "deres rum".

Erfaringer og kvindepolitik

Også her kommer såvel ens egne som generelle kvinderefaringer ind. Jeg er cand.jur. fra Københavns Universitet. Der var i høj grad tale om kompetencer, såvel konkrete lærbare som skjult viden og "erfaring". Jeg kommer fra et ikke-akademisk og slet ikke juramiljø - og selv om der ikke var decideret modstand, fik jeg heller ikke forståelse og konkret opbakning.

Jeg har også andre familie-nationale rødder end danske. Jeg har mærket og mærker på min egen krop dét, at forældregenerationen og jeg selv ikke har samme danske kulturbaggrund, og jeg ved, hvad det kan betyde gennem opvæksten og ikke mindst her i voksenlivet. Jeg har derfor stor opmærksomhed på, hvordan "indvandrere" håndterer deres egen kultur - forældres, bedsteforældres og unges og børns kultur,

traditioner og danskhed. Man kan tale om social arv, om generationer, om samfundsudviklingen og om det reddende vidne (den voksne i omgangskredsen, som tog særlig positiv interesse, om guider om rollemodeller).

Jeg rejser også gerne og meget, deltager gerne i internationale konferencer og seminarer, bl.a. i kvindepolitiske sammenhænge, med folkeoplysning med samfundsspørgsmål og om internationale forhold. Verden bliver mere og mere global, og mennesker krydser grænser i stadigt større omfang. Kvinderne er i mange sammenhænge mere og anderledes udsatte og kan blive tabere. Men såvel kvinderne som de samfund, de lever i, kan også i langt højere grad anvende deres kompetencer og ressourcer til glæde og til gavn for alle.

Arbejdet i EVAs ARK

I EVAs ARK kommer kvinder fra alle nationaliteter til forskellige arrangementer og møder og interkulturelle og integrationsfremmende tiltag, ofte sammen med danske kvinder. Vi har individuelle samtaler, med alle hånd temaer, herunder generel information om det danske samfund, om uddannelse og arbejde, om traditioner og normer, om det, kvinderne gerne vil vide mere om. Vi henviser til relevante steder og organisationer, når det er aktuelt, og vi har mange kontakter og samarbejder med forskellige andre foreninger.

Vi har jævnligt gå-hjem-møder med udenlandske og danske kvinder og lægger hus til mindre grupper til samtaler. Af større arrangementer er der seminarer og konferencer, hvor vi søger at få belyst og debatteret emner omkring kvinders integration, interkultur og netværk.

Kvinderne, der kommer i EVAs ARK, er og bor i Danmark af mange forskellige årsager:

- nogle er kommet hertil som flygtninge
- nogle er indvandrere, familiesammenførte
- nogle kvinder har giftet sig med danske mænd
- nogle kvinder bor her, fordi deres (danske) udenlandske mænd har job her
- nogle ønsker "bare" at bo i Danmark

Hvis ikke de selv har job, oftest forskning, er de meget isolerede. I mange tilfælde har de stort set ingen kontakt med det danske samfund - men bliver en enklave i samfundet.

Kontakten mellem gamle og nye danskere er almindeligvis ret perifer, og sker tit kun i professionelt øjemed.

Vi vil gerne gøre det anderledes. Det er ikke et integrationsprojekt, hvor "vi" skal integrere "dem", indvandrerne. Ikke et klassisk socialt projekt: "Det er synd for dem" eller de "skal" - med lærere, behandlere, eksperter og rådgivere.

Visionen er et sted med mødeformer, hvor vi i samværet er ligeværdige og dialogpartnere, hvor "vi" ved eller kan noget, vore nye medborgere endnu ikke mestrer.

EVA's ARK er også stedet, hvor kvinderne kan være med til at sætte ting i gang og komme med nye tiltag. Her kan vi lære af hinanden og måske alle blive klogere og få udvidet vores forståelse og horisont. Sammen kan vi arbejde for et ligeværdigt, kvindevenligt Europa.

Netop den ikke-behandler-/skoleagtige form er en meget stor udfordring for os. Ligesom den er en del af en samfundsstruktur og tradition, som "nye kvinder" gerne vil tilegne sig.

Som udgangspunkt er vi ikke "politiske" i det daglige. Kvinderne her har rum for selv at sætte dagsordenen. Og hvis "udenlandske" kvinder ikke selv finder det relevant og ønskeligt at tale om, hvorfor eller hvorfor ikke de går med hovedtørklæde, hvordan de lever deres religion, om de er voldsofre eller har været udsat for lemlæstende kvindelig omskæring, er det ikke noget, vi i hverdagen sætter til debat.

Det kan være en svær balance. Interesse, nysgerrighed, vores mere åbne og direkte facon kan virke stødende. Personlige grænser er forskellige. Hvor vi alle er i vores livsforløb, er tit en ledetråd, og den trykthed, vi søger at skabe, er central sammen med de udfordringer, vi gerne giver og får.

Vi taler i EVA's ARK om et tredje trin i integration. Kvinderne, vi primært henvender os til, kan så meget dansk, at de kan eller har lyst til at begå sig på dansk. Det er faktisk eneste forudsætning, og så kommer lysten til at tilegne sig forskellige kompetencer, styrker og ressourcer.

Jo mere global verden bliver, jo flere vil krydse grænser og skulle orientere sig og indgå i det samfund, de kommer til. Her er den danske arbejdsmarkedsstruktur ikke den nemmeste at komme ind i, så uddannelsesveje og erhvervsarbejde er også ting, vi tager fat på.

At holde fast, engagere og inddrage

Nogle af udfordringerne for EVA's ARK og vel i det hele taget for feminismer i Europa er at holde fast, engagere og inddrage. For de kvinder, som vi har kontakt med, kan spørgsmålene eller problemerne være

- hvordan beholde og udvikle kontakten
- kvindernes tid, ressourcer og behov er meget forskellige
- vi kan blive mødt med spørgsmål som: Hvad får vi for det
- hvis der er tale om "frivillig" indsats
- hvad får jeg ud af det? Eksamen? Papirer? Er det et arbejde?

Det lange, seje træk med den uformelle læring, at bringe den skjulte viden for dagen, danne grupper og netværk etc. tager tid og tålmodighed.

For de mange, vi ikke har kontakt til, og som ikke kender til EVA's ARK og de muligheder, der ligger her, går overvejelserne på: udformning af egnede pjecer, opslag, rundsendelse etc. - gennem hvem? Mange offentlige kontorer og integrationsenheder, arbejdsformidlinger etc. vil eller må ikke uddele noget, der er ikke er deres. I mange tilfælde er det mænd, der sidder

som mellemmand i foreninger og organisationer – giver de videre – taler de om det og hvordan?

Vi møder en meget brede vifte af kvinder med anden kulturel baggrund: De kan have boet her i mange år eller være relativt nyttilflyttede, måske være født her med en anden kulturel baggrund. De kommer fra hele verden og har meget forskelligt med i bagagen. Kvinder fra samme land kan være:

- analfabeter eller universitetsuddannede
- fra landsbysamfund til tidligere politisk aktive med høje positioner
- fra traumatiserede til dagligt velfungerende og på mange måder ressourcestærke
- fra mange fremmedsprog til et enkelt sprog
- Det er tilfredse gifte, utilfredse gifte, ulykkelige gifte, tvangsgifte. Voksne mødre, yngre mødre – unge kvinder, der får børn, og unge piger der lige nu ikke vil giftes, have børn eller leve et traditionelt familieliv

Kvinderne repræsenterer alle aspekter af kvindeliv, erfaringer, ønsker, drømme og forhåbninger som alle andre kvinder. Får de muligheder, bruger de dem også.

Danske kvinder, der kommer i EVA's ARK, kommer ligeledes fra mange egne af landet, nogle med en del indvandring i slægten, fra land og fra by. De er ufaglærte, faglærte, akademikere, undervisere, husarbejdende kvinder osv.

Det er unge kvinder, voksne kvinder, ældre kvinder og gamle kvinder. Fælles er interessen for at støtte op om aktiviteter, møde nye kvinder, hjælpe på vej, berige og blive beriget.

Vores årsskrift fra indflytning i lokaler december 2000 til sommeren 2002 er netop udkommet og kan læses og downloades på www.evasark.dk

Vera Eckhardt er cand.jur. Initiativtager og centerleder ved EVA's ARK.